

СЕКЦІЯ І. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ

УДК 657

Беззерхий К.В., к.е.н.
головний бухгалтер ТОВ "Нью-Паріс"

ГЕНЕЗИС СТАНОВЛЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО- ЗВІТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Необхідність орієнтації обліково-звітної інформації на користувачів була обґрунтована ще Л. Пачолі в XV столітті у всевітньо відомій праці "Трактат про рахунки та записи" [1]. Одним з його основних постулатів була ясність, під якою розумілося, що бухгалтерський облік повинен надавати користувачам ясну й зрозумілу обліково-звітну інформацію. Спочатку основним користувачем обліково-звітної інформації виступав тільки власник, який також виконував бухгалтерські функції. Надалі, відбулася еволюція господарського обліку у зв'язку з різким зростанням числа користувачів. Це змусило бухгалтера в процесі інтерпретації фактів господарської життя підприємства розглядати і ураховувати інтереси різних груп користувачів: власників, менеджерів, працівників, підзвітних осіб, дебіторів і кредиторів тощо.

Таблиця 1. Генезис становлення та формування обліково-звітної інформації для різних груп користувачів (Складено на основі досліджень Н. Бондарчук [2, с. 220] та М. Кузьміної [3, с. 15])

№ з/п	Передумови виникнення інформаційних потреб	Період	Користувачі
1	2	3	4
1	Розвиток італійської бухгалтерії, у рамках якої були сформульовані основні облікові категорії: баланс, рахунки, подвійний запис, сальдо; розроблені інтерпретаційні, переважно персоналістичні схеми	XV ст.	Власник, який виконує бухгалтерські функції
2	Виникнення процедур узгодження взаємних зобов'язань в інтересах власника і осіб, пов'язаних з ним діловими відносинами	XVI ст.	Кредитори Економічні партнери (постачальники, покупці) Держава Банки
3	Формування перших податкових систем, що включають в себе прями й непрямі податки, поява оподаткування як науки. Податки стають провідним джерелом дохідної частини бюджетного устрою	Кінець XVII початок XVIII ст.	
4	Розвиток банківської справи, формування банківської системи, необхідність надання балансу для видачі кредити		
5	Поява акціонерних товариств, які розвивалися з італійських товариств і стали попередниками сучасних корпорацій	XVII ст.	Інвестори
6	Повсюдне поширення акціонерних товариств призвело до необхідності публікації звітності, яке потребувало суворої регламентації правил складання звітності у вигляді спеціального закону	Кінець XIX початок XX ст.	Акціонери
7	Розвиток науки і техніки, поява менеджменту як науки	Кінець XIX початок XX ст.	Менеджери
8	Удосконалення теорії й практики менеджменту, поява перспективних наукових напрямів і розробка діючих інструментів, що дозволяють здійснювати господарську діяльність на принципово новій основі. Розвиток управлінського обліку	XX ст.	

Продовження табл. 1

1	2	3	4
9	Поділ функцій володіння та управління власністю привело до відсторонення власників від інформаційних джерел підприємства	XX ст.	Власники
10	Розвиток інформаційних технологій призвів до необхідності подання обліково-звітної інформації підприємства в електронному вигляді, що потребувало прийняття відкритого міжнародного стандарту XBRL (англ.: <i>Extensible Business Reporting Language</i> , укр.: <i>мова створення ділових звітів</i>)	поч. XXI ст.	Банки, власники, держава, інвестори, менеджери, покупці, постачальники

У табл. 1 наведено передумови, щодо історичного розвитку формування обліково-звітної інформації для різних груп користувачів. У зв'язку з еволюційним розвитком економіки на різних етапах розвитку суспільства змінювалися підходи щодо формування обліково-звітної інформації для її користувачів, вимоги до складу обліково-звітної інформації та формату її подання.

Таким чином, проаналізовані історичні етапи розвитку формування обліково-звітної інформації з XV по XXI ст. під впливом еволюційного розвитку економічних відносин дали змогу зробити висновок, що обліково-звітна інформація формується і залежить від ринкового середовища та потреб її користувачів.

Список літератури:

1. Пачолі Л. Трактат про рахунки та записи / Л. Пачолі. – Х.: Фактор, 2008. – 128 с.
2. Бондарчук Н.В. Теоретичні засади формування системи обліково-аналітичної інформації для прийняття рішень користувачами / Н.В. Бондарчук // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. – Вип. 3. – Т. 2. – Полтава: ПДАА. – 2011. – С.217 – 225.
3. Кузьміна М.С. Система учетно-аналитической информации для принятия управленческих решений пользователями отчетности (теория, методология, практика): автореф. дис. ... д. э. н.: 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / М.С. Кузьмина. – Москва, 2009. – 51 с.

УДК 657

Гойло Н.В., аспірант
Житомирський державний технологічний університет

ФУНДАТОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ОБЛІКОВОЇ ДУМКИ: І.В. МАЛИШЕВ ТА П.П. НІМЧИНОВ

Малишев Ігор Володимирович – доктор економічних наук, професор Української сільськогосподарської академії, народився 6 червня 1908 р. у м. Санкт-Петербург.

В Ленінграді закінчив середню школу, промислово-економічний технікум, продовжив навчання у Вищому педагогічному фінансово-економічному інституті.

Ігор Володимирович працював робочим торгового порту, пізніше помічником інспектора, а згодом інспектором окружного фінансового відділу. Педагогічну діяльність Ігор Володимирович розпочав у тридцять років викладачем бухгалтерського обліку та аналізу в технікумі.

До 1939 р. життя І.В. Малишева пов'язане з м. Ленінград. Ленінградська школа обліку підготувала його як кваліфікованого економіста-педагога, а згодом навчання в Ростові-на-Дону надало можливості для розкриття таланту Ігоря Володимировича як професіонала в галузі економічної